

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΠΟΛΙΤΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ
ΤΗΣ ΤΡΙΠΟΛΗΣ

Τρίπολη 29/5/2005

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
Αρ. Πρωτ. 766	Ημερομηνία
ΣΑΚ Φακ	8/6/05

Προς:
Ελληνική Εταιρεία
Τριπόδων 28, Πλάκα
105 58 Αθήνα

Αξιότιμοι κύριοι,

Στη φωτογραφία που σας αποστέλλουμε, βλέπετε ένα κτίριο-ορόσημο της παλιάς Τρίπολης, τον περιστερώνα στο οικόπεδο του μύλου Μαυρόγιαννη, με πρόσοψη επί της οδού Καλαβρύτων, στη βόρεια είσοδο της πόλης μας. Το οικοδομικό τετράγωνο στο οποίο βρίσκεται αυτό το κομψοτέχνημα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής μας, φτιαγμένο με μεράκι σε μια εποχή που η λειτουργικότητα συμβάδιζε με την καλαισθησία, ήταν κηρυγμένος εδώ και πολλές δεκαετίες κοινόχρηστος χώρος, προορισμένος για το Διοικητήριο της πόλης μας. Δυστυχώς, η επί, σχεδόν σαράντα χρόνια, αβελτηρία και αδυναμία της δημοτικής και νομαρχιακής αρχής να εφαρμόσουν το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ), που είχε προβλέψει ορθές λύσεις για την αποφυγή της σημερινής οικιστικής κακοδαιμονίας, οδήγησαν τελικά στην αποδέσμευση του συγκεκριμένου χώρου, αλλά και άλλων, και την συνακόλουθη οικοπεδοποίησή τους.

Ήδη, στην άλλη γωνία του ίδιου οικοδομικού τετραγώνου, χτίζεται μια τεράστια πολυκατοικία και η φωτογραφία που λάβατε είναι μια νοσταλγική ανάμνηση της πρόσοψης επί της οδού Καλαβρύτων του συγκροτήματος Μαυρόγιαννη, πριν αναλάβουν δράση οι μπουλντόζες. Τα κτίρια του μύλου και των αποθηκών έχουν ήδη κατεδαφιστεί, μόνο ένα μικρό κομμάτι του μαντρότοιχου είναι ακόμα όρθιο και ήδη κτίζεται εκεί πέρα συγκρότημα «αμιγούς κατοικίας» με την (ειρωνική πλέον;) επωνυμία Μύλος! Είναι αυτονόητο ότι η πολυκατοικίες που χτίζονται εκεί -δεδομένου ότι στην περιοχή υπάρχουν ήδη κτίρια πενταώροφα ή εξαώροφα- θα αποκρύψουν το συγκεκριμένο μνημείο, το οποίο έχει εδώ και χρόνια κηρυχθεί διατηρητέο.

Νομίζουμε ότι οι παραπάνω επισημάνσεις αποδεικνύουν ότι, παρά τις διαμαρτυρίες πολιτών και κατεξοχήν αρμοδίων φορέων, όπως του Συλλόγου Μηχανικών Ελευθέρων Επαγγελματιών του νομού μας και παρά τις ημερίδες και τις συζητήσεις που έχουν διοργανωθεί στο παρελθόν, καθώς και τα δεκάδες δημοσιεύματα στον τοπικό και αθηναϊκό Τύπο για την κακοποίηση της πόλης, δεν υπάρχει η πολιτική βούληση για μια πιο ισόρροπη ανάπτυξη της Τρίπολης. Δυστυχώς εδώ και χρόνια είναι προφανές ότι απόλυτη προτεραιότητα δίνεται στην άκρατη «ανοικοδόμηση». Οι ελπίδες -ίσως καλλιεργούμενες τεχνηέντως μέσω παραπλανητικών πληροφοριών- ότι πιθανόν εδώ να γινόταν ένας χώρος πολιτισμού παρόμοιος με το γνωστό «Μύλο» της Θεσσαλονίκης, αποδεικνύονται τελικά ψευδείς.

Εμείς και στο παρελθόν, εδώ και 7 χρόνια, με κείμενα, εκδηλώσεις και παρεμβάσεις μας προσπαθούμε να καταδείξουμε την ανάγκη για τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης, δεδομένου ότι και οι δημοτικοί μας άρχοντες πολύ συχνά αναφέρονται στην ιστορική Τριπολιτσα. Παρόλα αυτά οι πράξεις τους εμφανώς ακυρώνουν τα λόγια τους και θα αρκούσε να αναφέρουμε ότι εδώ και καιρό δε λειτουργεί η Τεχνική Γνωμοδοτική Επιτροπή του Δήμου.

Πρόσφατα, ο Αρκάς υφυπουργός Πολιτισμού κ. Τατούλης αναφέρθηκε στην σημασία της Αρχιτεκτονικής, και σε μια άλλη περίπτωση είτε ότι οι πολίτες και η

κοινωνία, και όχι το Κράτος, παράγουν πολιτισμό. Συμφωνούμε, αλλά πιστεύουμε ότι η Πολιτεία και συγκεκριμένα το Υπουργείο Πολιτισμού οφείλουν να διατηρούν και να αναδεικνύουν κτίσματα, όπως αυτό το μοναδικό περιστερώνα, και όχι να τα καταδικάζουν στην αφάνεια, στον ακάλυπτο χώρο κάποιων πολυκατοικιών, που εξάλλου δε λείπουν από την πόλη μας.

Να τονίσουμε, τέλος, ότι με τα παραπάνω δεν επιθυμούμε σε καμία περίπτωση να καταφερθούμε εναντίον των ιδιοκτητών, οι οποίοι είχαν πολλά χρόνια την περιουσία τους δεσμευμένη και ταλαιπωρούνταν από την αδράνεια της δημοτικής και νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, που αδυνατούν να καταλάβουν ότι η εξασφάλιση ενός καλύτερου μέλλοντος και η προάσπιση του κοινού καλού τελικά υπηρετούν καλύτερα και το ατομικό συμφέρον.

Συνημμένα:

Α) Φωτογραφία περιστερώνα Μαυρόγιαννη.

Β) Ψήφισμα (Πρόταση) που συντάχθηκε από φορείς και πολίτες της Τρίπολης ύστερα από δύο συγκεντρώσεις στις 7 και 21 Απριλίου 2005.

Για την Ομάδα Πρωτοβουλίας Πολιτών για το Οικιστικό Πρόβλημα της Τρίπολης:

Φωτιάς Αλέξανδρος
Καθηγητής Μ.Ε,
Μερκοβούνι,
22100 Τρίπολη

Δρ. Γκουβάς Μάρκος
Δασολόγος-Μετεωρολόγος
Πρεμετής 3
16121 Αθήνα

ΠΡΟΤΑΣΗ

(Ούτε ένα μέτρο κοινόχρηστης γης σε άλλες χρήσεις)

Οι φορείς και οι πολίτες που συγκεντρωθήκαμε στις 7/4 και 21/4/2005 στην αίθουσα του Φιλοτεχνικού ομίλου, αφού συζητήσαμε το ζήτημα των κοινοχρήστων και χώρων πράσινου διαπιστώνουμε ότι:

1. Χώροι που είχαν χαρακτηριστεί ως κοινόχρηστοι και χώροι πράσινου από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ) αποχαρκτηρίζονται (ή κινδυνεύουν) και οδηγούνται στην οικοπεδοποίηση. Αναφέρουμε ενδεικτικά το χώρο για Διοικητήριο στην οδό Καλαβρύτων, τις πλατείες στο τέρμα Παλλαντίου και οδό Θεοκρίτου, τη βίλα Τουρκοβασίλη, τη Δεξαμενή, το λόφο πίσω από το 1^ο Γυμνάσιο.
2. Η διάνοιξη του περιφερειακού και άλλων δρόμων που θα διευκόλυναν την κυκλοφορία στην πόλη καθυστερεί.
3. Το πάρκο της πλατείας Άρεως περιορίζεται σταδιακά από επαγγελματικές χρήσεις και είναι πλέον γερασμένο. Υπάρχουν σοβαροί κίνδυνοι πάρα πέρα υποβάθμισής του από την δημιουργία υπόγειου ή υπέργειου χώρου στάθμευσης.
4. Αντί οι υπηρεσίες του Δήμου και άλλες δημόσιες υπηρεσίες να αποκεντρωθούν ακολουθείται αντίθετη τακτική όπως με το νέο Δημαρχείο.
5. Δίνεται προτεραιότητα στην άκρατη οικοδόμηση (με υψηλό συντελεστή δόμησης και μεγάλα ύψη) και στο αυτοκίνητο. Στερούνται έτσι τα παιδιά χώρους για να παίζουν, οι πεζοί και οι επισκέπτες – τουρίστες χώρους κυκλοφορίας και αναψυχής. Η πόλη ασχημαίνει, και αντί να αναδεικνύεται, καταστρέφεται η πολιτιστική μας κληρονομιά.
6. Ελάχιστες προσπάθειες έχουν γίνει για να απαλλοτριωθούν ή να αποκτηθούν με άλλους νόμιμους τρόπους (ανταλλαγή γης) οι απαραίτητοι κοινόχρηστοι χώροι. Γεγονός που αφενός υποβαθμίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων, αφετέρου δημιουργεί προβλήματα στους ιδιοκτήτες αφού τους δεσμεύει και δεν τους αφήνει να αξιοποιήσουν τα περιουσιακά τους στοιχεία.
7. Η έλλειψη συντονισμού ανάμεσα στις αρμόδιες υπηρεσίες (Πανεπιστήμιο, Δήμος, Νομαρχία και Περιφέρεια) καθυστερεί την οριστική χωροθέτηση του Πανεπιστημίου με αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξή του.
8. Παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει από τις εκάστοτε Δημοτικές Αρχές, είμαστε αρκετά πίσω από τις γειτονικές πόλεις αλλά και από αυτό που απαιτεί ο κάθε πολίτης, δηλαδή μια πόλη ανθρώπινη που θα ευνοεί την οικονομική δραστηριότητα και θα προάγει τον πολιτισμό. Για να γίνει αυτό πρέπει να γίνει κοινή συνείδηση ότι το κοινό καλό και η συλλογική δράση υπηρετούν καλύτερα και το ατομικό συμφέρον. Πρέπει να αντιληφθούν η Δημοτική και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση ότι η αδράνεια και η ίδια διαχειριστική αντίληψη οδηγούν με βεβαιότητα σε υποβάθμιση της ποιότητας ζωής, σε οικονομικό και πολιτιστικό μαρασμό και σε απαξίωση των περιουσιών.

Η κατάσταση αυτή πρέπει να αλλάξει. Οι προτάσεις που ακολουθούν τίθενται αφενός για διάλογο, αφετέρου για διεκδικήσεις από τους πολίτες και τις τοπικές αρχές ώστε να υπάρξει πρόοδος και άλλη προοπτική για την πόλη μας.

1. Χάραξη σταθερής πολιτικής γης με προγραμματισμό σε βάθος χρόνου, ώστε ανεξάρτητα από τις αλλαγές στην Δημοτική Αρχή να δίνεται προτεραιότητα στην απόκτηση χώρων πράσινου και στις αναγκαίες αναπλάσεις.
2. Αναθεώρηση του καταστατικού χάρτη της Τρίπολης (ΓΠΣ). Οι αρχικές συνθήκες έχουν αλλάξει λόγω της πίεσης για αποχαρκτηρισμό των χώρων πράσινου και του κυκλοφοριακού. Αν θέλουμε μια πόλη ανθρώπινη, με προοπτική, πρέπει να υπάρξει

- έλεγχος των χρήσεων γης, επίλυση του κυκλοφοριακού, μείωση των υψών σε όλη την πόλη.
3. Διερεύνηση δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 16 του Ν. 2508/97 για απαλλοτρίωση δημοσίων χώρων, σύμφωνα με το πόρισμα ημερίδας του ΤΕΕ Πελοποννήσου.
 4. Δεν περισσεύει ούτε ένα μέτρο κοινόχρηστης γης. Να αξιοποιηθεί η υπάρχουσα νομοθεσία προς αυτή την κατεύθυνση. Να υπάρχει κονδύλι στον προϋπολογισμό του Δήμου για το σκοπό αυτό. Να υπάρξει ακόμα και δανεισμός.
 5. Να υπάρξει μελέτη και να γίνουν έργα αναβάθμισης του Πάρκου στην πλατεία Άρεως. Δεν είναι αποδεκτή καμία άλλη χρήση.
 6. Να υπάρξει μέριμνα για την διάσωση των ελάχιστων μνημείων της πόλης. Να αναδειχθεί η ιστορία της ιδιαίτερα του αγώνα της ανεξαρτησίας με τη δημιουργία μουσείου της επανάστασης.
 7. Να υπάρξει συντονισμός των υπηρεσιών ώστε να γίνει οριστική χωροθέτηση του Πανεπιστημίου και προγραμματισμός στην ανάπτυξή του προς το συμφέρον της Παιδείας και του τόπου.
 8. Να υπάρξει μελέτη και προγραμματισμός στην ανάπτυξη των οικισμών γύρω από την πόλη, ώστε να μην γίνουν ίδια με το κέντρο της.
 9. Να ξαναλειτουργήσει η Τεχνική γνωμοδοτική Επιτροπή στο Δήμο Τρίπολης.

Καλούμε τους πολίτες και τους φορείς της πόλης να στηρίξουν αυτήν την πρόταση. Να απαιτήσουν σε κάθε γειτονιά να γίνει συζήτηση (λαϊκή συνέλευση) για τα τοπικά και γενικότερα προβλήματα.

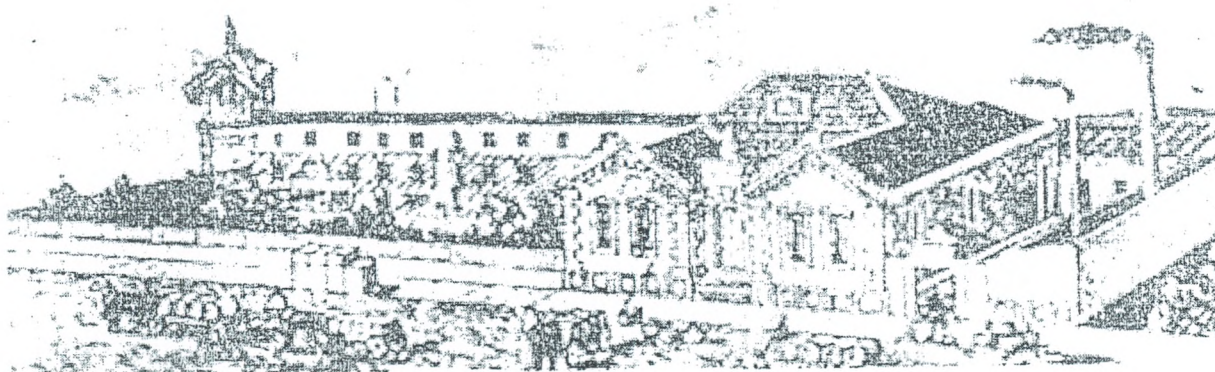
Η πρόοδος της πόλης είναι υπόθεση όλων μας.

Τρίπολη, Ανοιξη 2005

Η Εταιρεία Αρκαδικών Γραμμάτων και Τεχνών
η Ομάδα Πρωτοβουλίας Πολιτών
για το Οικιστικό Πρόβλημα της Τρίπολης
και ο Φιλοτεχνικός Όμιλος Τρίπολης
διοργανώνουν διάλεξη με θέμα:

Πόλη και αστικό περιβάλλον, το παράδειγμα της Τρίπολης

Εισηγητής: Ιωάννης Δράγκος
Καθηγητής Πολεοδομίας
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Σάββατο 27 Νοεμβρίου 1999, 7.30' το βράδυ
στα Εντευκτήρια του Φιλοτεχνικού
Θα ακολουθήσει συζήτηση

Πόλη και αστικό περιβάλλον
 Το παράδειγμα της Τρίτολης
 Γιάννης Δράγκος

Από τον Μεσαίωνα μέχρι τη σύγχρονη εποχή, η κοινωνική, η πολιτιστική και η οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης βασίστηκε στην πόλη. Οι ευρωπαϊκές πόλεις φέρνουν τα ίχνη της πάλης μεταξύ πόλης και υπαίθρου, μεταξύ κυβερνώντων και κυβερνουμένων, μεταξύ πλούσιων και φτωχών. Μαρτυρία - του ρόλου που διεδραμάτισαν στην κοινωνική και πολιτική ανάπτυξη - που, συνεχίζεται, όπως αποδείχθηκε με τα γεγονότα της Λειψίας και του Βερολίνου στα τέλη της δεκαετίας του 1980.

Η κοινή ιστορία τους, έδωσε στις ευρωπαϊκές πόλεις ένα κοινό χαρακτηριστικό:

- τους μικρούς δρόμους και τα στενά σοκάκια των παραδοσιακών κέντρων.
- τα μεγάλα έργα και τους μεγάλους μετασχηματισμούς του 19^{ου} αιώνα.
- την ανάπτυξη προαστίων και πόλεων-υπνωτηρίων, στις οποίες αργότερα προστέθηκαν μεγάλα εμπορικά κέντρα.
- την παρακμή, που από τόποι διαμονής των μεσαίων και ανωτέρων εισοδηματικά στρωμάτων, μετατράπηκαν σε κέντρα εξειδικευμένων εμπορικών και διοικητικών δραστηριοτήτων και
- τέλος, την εισβολή του αυτοκινήτου στη ζωή μας, με την κυκλοφοριακή συμφόρηση των αστικών δρόμων και την πληκτικά ομοιόμορφη και μέτρια αρχιτεκτονική στο κέντρο και την περιφέρεια.

Όσο πλησιάζουμε προς τον 21^ο αιώνα, οι ευρωπαϊκές πόλεις εξακολουθούν να αποτελούν τα κύρια κέντρα οικονομικής δραστηριότητας, καινοτομίας και πολιτισμού. Η διαχείριση του αστικού περιβάλλοντος και η ποιότητα ζωής των πολιτών ξεπερνά επομένως τη φροντίδα για την καλή φυσική κατάσταση του αστικού πληθυσμού και γίνεται ολοένα και σπουδαιότερη. Εκείνη που διακυβεύεται είναι η ποιότητα του «πολιτισμού» στις πιο πρακτικές εκδηλώσεις της λειτουργίας.

Η αστική ανάπτυξη είναι το αποτέλεσμα του σχεδιασμού της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και πολιτικής. Η συσσώρευση όλων αυτών των παραγόντων στη διαμόρφωση και την ανάπτυξη των πόλεων, δημιουργήσε και τα προβλήματα του αστικού περιβάλλοντος, που είναι πολυάριθμα και ποικίλα. Θα μπορούσε να τα χωρίσει κανείς σε τρεις βασικές ενότητες:

- αστική μόλυνση: ατμόσφαιρα, νερό, θόρυβος, έδαφος, απόβλητα.
- το δομημένο περιβάλλον: λεωφόροι, δρόμοι, κτίρια, ανοιχτοί χώροι, χώροι αναψυχής.
- φύση: το πράσινο και τα πάρκα-δάση στην πόλη.

Όταν εξετάζονται τα μεμονωμένα προβλήματα μιας περιοχής, είναι σημαντικό να μην λησμονεί κανείς το γεγονός ότι «το αστικό σύστημα» είναι ένα σύνθετο και αλληλένδετο σύνολο.

Από την αύξηση του πληθυσμού π.χ. έχουμε:

- αύξηση του αριθμού των νοικοκυριών.
- αύξηση των αναγκών για στέγαση
- υποχρεωτικά, επέκταση του σχεδίου πόλεως.
- δημιουργία νέων κοινοφελών και κοινόχρηστων χώρων κλπ.

Από την αύξηση του Σ.Δ. σε υφιστάμενο σχέδιο πόλεως και αλλαγή της χρήσεως γης έχουμε:

- κατεδάφιση των παλαιών και κατασκευή νέων κτιρίων.
- αύξηση κτιρίων γραφείων και χώρων για τη στέγαση άλλων δραστηριοτήτων.
- καταστροφή του παραδοσιακού κέντρου και των ιστορικών τόπων, επομένως απώλεια της αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς και της παραδοσιακής (εθνικής) μας ταυτότητας.
- αύξηση της κίνησης των πεζών.
- αύξηση της χρήσης των Ι.Χ. αυτοκινήτων.
- απώλεια στέγης στο κέντρο της πόλης.
- αύξηση θορύβου στο κέντρο.
- αύξηση ατμοσφαιρικής ρύπανσης.
- κυκλοφοριακή συμφόρηση κ.ο.ξ.

Η έκταση όλων αυτών των αμοιβαίων σχέσεων αποδεικνύει τον κίνδυνο που μπορεί να προέλθει από μια κατά περίπτωση απόφαση. Η τυχαία επέμβαση ή η λύση σε ένα πρόβλημα, αποτελεί συχνά την γενεσιουργό αιτία ενός άλλου προβλήματος. Η αποτελεσματική διαχείριση του αστικού περιβάλλοντος, απαιτεί μια στρατηγική βασισμένη σε συνολική εξέταση του αστικού συστήματος, με λήψεις αποφάσεων που θα διέπονται από βασικές αρχές. Λίγες πόλεις διαθέτουν διοικητική δομή, ικανή να διασφαλίσει την εφαρμογή βασικών αρχών που είναι σημαντικές για το σχεδιασμό της χρήσης γης και τη διακίνηση ανθρώπων και αγαθών μέσα στην πόλη.

Παρ' ότι η πόλη αποτελεί την κύρια εστία οικονομικής δραστηριότητας και των συναφών πιέσεων που ασκούνται στο περιβάλλον, η ανάλυση των προβλημάτων της δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί ανεξάρτητα από την ευρύτερή της περιοχή (από την περιοχή στην οποία ανήκει). Η αλληλοεξάρτηση της πόλης-ενδοχώρας απαιτεί κατά κανόνα την κατάρτιση πολιτικών σε ευρύτερο πλαίσιο, στις οποίες πολιτικές θα εξετάζεται και θα προγραμματίζεται η ανάπτυξη της πόλης με την περιφέρεια στο σύνολό της. Οι αστικές περιοχές, από την ίδια τους τη φύση, ως κέντρα κατοικίας και οικονομικής δραστηριότητας, συγκεντρώνουν εξαιρετικά υψηλές τιμές ρύπων. Έρευνες που έχουν γίνει κατά καιρούς έχουν αποδείξει τα αρνητικά αποτελέσματα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, της ρύπανσης των υδάτων, της ηχορύπανσης, της ακατάλληλης διάθεσης των αποβλήτων και των μολυσμένων εδαφών, στην υγεία των ανθρώπων. Τα αποτελέσματα των ρύπων αυτών, πολλοί από τους οποίους είναι καρκινογόνοι, περιλαμβάνουν παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος και ερεθισμούς των ματιών και του δέρματος. Επιπλέον διαβρώνουν το δομημένο και βλάπτουν το φυσικό περιβάλλον.

Όπως είναι γνωστό, οι περισσότεροι ατμοσφαιρικοί ρύποι προέρχονται από τρεις πηγές: τη βιομηχανία, τα αυτοκίνητα και τους καυστήρες των κατοικιών για την παραγωγή θερμότητας (τηλεθέρμανση).

Η συμβολή της βιομηχανίας στην ατμοσφαιρική ρύπανση, ποικίλλει αισθητά από τη μια πόλη στην άλλη, αφού εξαρτάται από την πυκνότητα των κατοίκων και το είδος της βιομηχανίας, την ακριβή θέση, και μέχρι πιο σημείο εφαρμόζει μέτρα για να ελέγχει τις εκπομπές ή τη διασπορά των εκπομπών πέρα από τον περίγυρό της.

Βέβαια, η βιομηχανική ρύπανση δεν είναι αποκλειστικά πρόβλημα των πόλεων. Πολλές φορές, τα εθνικά και διεθνή πρότυπα για τις εκπομπές ρύπων, καταρτίζονται

για να αντιμετωπισθούν ευρύτερα προβλήματα, όπως είναι οι όξινες βροχές και το φαινόμενο του θερμοκηπίου, παρά προβλήματα που αφορούν το αστικό περιβάλλον.

Τα προβλήματα ρύπανσης που δημιουργούν τα αυτοκίνητα και οι καυστήρες για τη θέρμανση των κατοικιών, έχουν άμεση σχέση με τη δομή και την εσωτερική λειτουργία της πόλης. Ο θόρυβος π.χ. είναι η «αστικότερη» μορφή ρύπανσης και επηρεάζει δυσμενώς τόσο την υγεία, όσο και την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Επιτείνεται δε μέσα στην πόλη, από το σύστημα δόμησης με τη διάταξη των κτισμάτων στο Ο.Τ. και τη διαμόρφωση του δρόμου.

Όπως συμβαίνει και με άλλες μορφές ρύπανσης, τα «ειδικά αστικά απόβλητα», συνδέονται άμεσα με τα απόβλητα που προέρχονται από τον συνδυασμό υψηλής πληθυσμιακής πυκνότητας με μια μεγάλη ποικιλία οικονομικών δραστηριοτήτων, όπως π.χ. νοσοκομεία, αγορές, στερεά απόβλητα, οικοδομικά υλικά από κατεδαφίσεις (μπάζα) και χρησιμοποιούμενες συσκευές κλπ., που για να αντιμετωπισθούν θα πρέπει να γίνουν τρεις συναφείς ενέργειες που αφορούν:

- τον καθαρισμό των δρόμων
- την αποκομιδή των απορριμμάτων και
- τη διάθεση των αποβλήτων

Η διάθεση τεράστιων και συνεχώς αυξανόμενων όγκων οικιακών και βιομηχανικών αποβλήτων, αποτελούν εξαιρετικά μεγάλα προβλήματα, αλλά και διλήμματα για τις αρχές που τα διαχειρίζονται. Η απλή λύση της υγειονομικής ταφής, ακόμα και υπό ελεγχόμενες συνθήκες, έχει γίνει δύσκολη υπόθεση για πολλές πόλεις, είτε γιατί είναι δύσκολο να βρεθεί κατάλληλος χώρος σε λογική απόσταση από την πόλη, είτε γιατί οι κάτοικοι των γύρω περιοχών αντιτίθενται σ' αυτό. Η αποτέφρωση δε, σαν εναλλακτική λύση, αποδεικνύεται προβληματική, αφού συνδέεται με τοξικές εκπομπές που προέρχονται από την καύση των απορριμμάτων.

Η ρύπανση από την χωρίς καμία διάκριση εναπόθεση τοξικών ουσιών αναγνωρίζεται σαν την πιο ανησυχητική στις αστικές περιοχές. Μολονότι αυξάνονται οι προσπάθειες για εδαφοβελτιωτικά έργα (Beseitigung von Altlasten) μέσα στις αστικές περιοχές, τα εδάφη που έχουν μολυνθεί, λόγω της επί δεκαετίες εναπόθεσης αποβλήτων, εμποδίζουν την αξιοποίηση της γης αυτής για κατοικία ή για νέες οικονομικές δραστηριότητες.

Η αύξηση του πληθυσμού και η βίαιη επέκταση των πόλεων με την απρογραμματίστη και πολλές φορές αυθαίρετη δόμηση, με την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη της βιομηχανίας στις αστικές περιοχές, νόμιμα εκτός σχεδίου, απέβη καταστρεπτική για το υδάτινο δυναμικό, τις λίμνες και τα ποτάμια. Οι ποταμοί μετατράπηκαν σε αποδέκτες αποβλήτων, λίμνες μολύνθηκαν, ρέματα μπαζώθηκαν και σε ορισμένες περιπτώσεις, η αυξημένη αστικοποίηση στη λεκάνη απορροής έχει δημιουργήσει κινδύνους πλημμυρών στα κατάντι.

- Αναφορά υπολογισμών του MIT για τη ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα.
- Αναφορά στην Ελβετία - λιποσυλλέκτες κατά μήκος των αυτοκινητοδρόμων.

Ποια όμως είναι η δομή και η λειτουργία της ελληνικής πόλης (της μέσης), ποιοι συμμετέχουν στη δημιουργία της, δηλαδή στη διαμόρφωση του αστικού περιβάλλοντος, επομένως και στις αιτίες υποβάθμισής του, και συνεπώς στην υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της;

Αναμφίβολα, η έλλειψη δημοσίων κεφαλαίων και η αντίληψη που επεκράτησε για την απόκτηση στέγης στα μεταπολεμικά χρόνια, στον τόπο μας, δεν άφησαν περιθώρια για την ανάπτυξη μιας κοινωνικής οικιστικής πολιτικής (με κοινωνικά κριτήρια οικιστική πολιτική) με την έννοια των βορειοδυτικοευρωπαϊκών βιομηχανικών κρατών. Με τους εταίρους μας δηλαδή στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Έτσι ανοικοδομήθηκαν στις πόλεις μας με την έννοια της οργανωμένης δόμησης μεμονωμένα οικιστικά συγκροτήματα, αφού έλλειπε ένα γενικό κατευθυντήριο πρόγραμμα. Πολλές επεκτάσεις και χωροθετήσεις έγιναν αυθαίρετα, τυχαία και απρογραμματίστα.

Εκτός από τη μέριμνα σε καταστάσεις ανάγκης, όπως η αποκατάσταση μέρους των προσφύγων, των βομβοπλήκτων, των σεισμοπλήκτων και άλλων περιπτώσεων, η κατοικία για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού έμεινε ένα πρόβλημα της αυτοστέγασης και η ανοικοδόμηση μαζί με την πολεοδομική μόρφωση του αστικού χώρου, έμεινε θέμα της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Η κατοικία, και επομένως η διαμόρφωση του αστικού περιβάλλοντος, με την απουσία των φορέων της πολιτείας, πέρασε στη λαϊκή βάση των χρηστών-κατασκευαστών και διακίνησης-εμπορίας της ιδιωτικής γης και καταπάτηση των εκτάσεων του δημοσίου. Δεν είναι τυχαίο εξάλλου το γεγονός, πως πάνω σ' αυτό το ζήτημα δεν υπήρξε καμιά διαμαρτυρία, καμιά

διαδήλωση, κανένα κίνημα από οποιονδήποτε συνδικαλιστικό ή μη φορέα, όλα αυτά τα τελευταία χρόνια από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 μέχρι σήμερα.

Η έλλειψη μιας κοινωνικής πολιτικής στην έγγεια ιδιοκτησία, όπου η ιδιοκτησία έχει υποχρεώσεις έναντι του κοινωνικού συνόλου και δεν μπορεί κανείς να τη χρησιμοποιεί κατά το δοκούν, δεν άφησε περιθώρια μιας σωστής ρύθμισης του χώρου, τόσο στις εντός, όσο και στις εκτός πολεοδομικού σχεδίου περιοχές. Θα πρέπει να σημειωθεί, πως είμαστε η μόνη χώρα στην Ευρώπη που επιτρέπεται νόμιμα η εκτός σχεδίου δόμηση.

Στις εκτός σχεδίου περιοχές, κάθε κάτοχος αγροτεμαχίων, εφ' όσον η τιμή που του προσφέρεται είναι ικανοποιητική μπορεί να οικοπεδοποιεί τις εκτάσεις του (150-300 τετρ.μ.) και να τις πωλεί σαν οικόπεδα σε ενδιαφερόμενους αγοραστές. Άλλοι πάλι, αφού τους επιτρέπεται και μπορούν, αγοράζουν αγροτεμάχια με τη βεβαιότητα, πως κάποτε θα πάρουν αξία και θα τα αξιοποιήσουν οικιστικά ή καταπατούν για τον ίδιο σκοπό εκτάσεις του δημοσίου.

Έτσι, καθαρά αγροτικές ή δασικές εκτάσεις έχουν μετατραπεί σε οικόπεδα που οι κάτοχοί τους οικοδομούν. Και όταν η δόμηση προχωρήσει, αρχίζουν να ασκούν πιέσεις καλύπτοντας την κερδοσκοπία τους με επιχειρήματα κοινωνικής δικαιοσύνης, για τη στέγαση των οικονομικά αδύναμων τάξεων κ.ά. Ο αυθαίρετος οικισμός δημιουργείται, καθιερώνεται και η ένταξή του στο σχέδιο πόλεως, φυσικά με υψηλούς Σ.Δ., εκτός από ελάχιστες τροποποιήσεις και διευθετήσεις δρόμων για να μην υπάρξει «κοινωνικό κόστος», μονιμοποιεί την υπάρχουσα κατάσταση και η επιχείρηση «λαμβάνει αίσιο τέλος».

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της Πολίχνης στη Θεσσαλονίκη, όπου σύμφωνα με τα στοιχεία της πολεοδομίας, το 60% των αυθαίρετων ανήκουν σε καταπατητές κερδοσκόπους και το 40% σε ανθρώπους που είχαν ανάγκη κατοικίας.

Αποτέλεσμα της τυχαίας και απρογραμματίστης κατά κανόνα δημιουργίας οικισμών ή επεκτάσεις πόλεων, είναι από το σύνολο της δομημένης επιφάνειας της Θεσσαλονίκης το 52% αναπτύχθηκε αυθαίρετα.

Στις εντός σχεδίου περιοχές, οι μη κοινωνικές δεσμεύσεις της ιδιοκτησίας, όπου τι ιδιωτικό συμφέρον υποτάσσεται στο συμφέρον του κοινωνικού συνόλου, μαζί με

άλλες οργανωτικές αδυναμίες όπως είναι η εφαρμογή των μελετών αναθεώρησης με την ενεργοποίηση των Γ.Π.Σ. δεν επέτρεψαν:

- τη στοιχειώδη εφαρμογή σχεδίων χρήσεως εδάφους, με αποτέλεσμα να πτοκύπτουν τεράστιες ανωμαλίες και προβλήματα από τη θέση των ειδικών χρήσεων (τράπεζες, βιοτεχνίες, κλινικές, ξενοδοχεία, κινηματοθέατρα κλπ.) μέσα στην πόλη, που αναμιγνύονται κατά ένα τυχαίο και πολλές φορές ανεπίτρεπτο τρόπο μεταξύ τους, τόσο με την κατοικία, όσο και με τις επιφάνειες κυκλοφορίας και αναψυχής και
- τον επανασχεδιασμό εκεί όπου είναι επιθυμητός και αναγκαίος με άλλα λόγια, την ανάπλαση του αστικού χώρου.

Η αποχή των φορέων της πολιτείας από το «πολεοδομικό γίνεσθαι», ώθησε στη δημιουργία ενός οικονομικο-κοινωνικο-τεχνικού συστήματος παραγωγής δομημένου περιβάλλοντος, το γνωστό σε όλους μας σύστημα της αντιπαροχής. Η επινόηση και καθιέρωση του συστήματος αυτού έγινε στη δεκαετία του '50 και είχε σα σκοπό τη γρήγορη παραγωγή κατοικίας χωρίς τη συμμετοχή του δημοσίου, για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών των κατοίκων στα αστικά κέντρα. Και ενώ καταρχήν φάνηκε, πως το σύστημα διέθετε κάποιο «αναπτυξιακό χαρακτήρα», από τα μέσα της δεκαετίας του '60 ξεπρόβαλαν τα πρώτα δείγματα των καταστρεπτικών του επιπτώσεων όταν:

- Η αποτελεσματική εφαρμογή του προϋπόθετε συνεχή αύξηση του Σ.Δ. (αύξηση του συντελεστή κάλυψης και του αριθμού ορόφων στις οικοδομές), επομένως και της πυκνότητας (κατ./ha).
- Άρχισαν να κατεδαφίζονται τα παραδοσιακά κτίσματα και να εξαφανίζονται τα ιστορικά κέντρα των ελληνικών πόλεων.

Σήμερα, σχεδόν 30 χρόνια μετά τις πρώτες διαπιστώσεις, το σύστημα παραμένει και συνεχίζει να αποτελείώνει τα τελευταία απομεινάρια των διατηρητέων κτισμάτων και παραδοσιακών συνόλων, δημιουργώντας παράλληλα απαράδεκτες συνθήκες διαβίωσης σε όλες τις πόλεις, μικρές και μεγάλες, της χώρας και φυσικά η Τρίτολη Δε μπορεί να αποτελεί εξαίρεση.

Ο παράγοντας που εξέθρεψε και στήριζε το σύστημα της αντιπαροχής είναι η (αντιεπισημονική, αντικοινωνική, αντιοικονομική) ανορθόδοξη χρήση του Σ.Δ. στις πόλεις μας. Το δίδυμο Σ.Δ.-αντιπαροχή, έτσι όπως καθιερώθηκε και εφαρμόστηκε συνέβαλε από πολεοδομική άποψη

- στη ματαίωση κάθε προσπάθειας εκπόνησης-εφαρμογής οργανωμένων οικιστικών προγραμμάτων ανάπτυξης, τόσο σε αδόμητες, όσο και σε ευαίσθητες περιοχές της πόλης.
- στη δημιουργία συμπαγών Ο.Τ. με ανύπαρκτους κοινόχρηστους χώρους στο εσωτερικό τους και υποχρεωτική εξωστρεφή διάταξη και λειτουργία των πολυκατοικιών-διαμερισμάτων, ώστε οι πόλεις μας να δομούνται όπως οι πόλεις της κεντρικής και βορειοδυτικής Ευρώπης προ του 1910.
- στην καταστροφή της ανθρώπινης κλίμακας που υπήρχε στον υφιστάμενο πολεοδομικό ιστό μεταξύ των κτισμάτων και των ελεύθερων-κοινόχρηστων χώρων, ώστε οι δρόμοι να μεταβληθούν σε χαράδρες και οι μικρές πλατείες σε φωταγωγούς της πόλης.
- στις αζεπέραστες δυσκολίες πολεοδομικής επέμβασης σε επίπεδο Ο.Τ. όπου το Ο.Τ., σύμφωνα με τη σύγχρονη πολεοδομική αντίληψη αποτελεί το βασικότερο δομικό στοιχείο και κύτταρο του αστικού χώρου, Ένας επανασχεδιασμός σε επίπεδο Ο.Τ. θα αναφερόταν στην ενοποίηση των οικοπέδων, στον καθορισμό πυκνοτήτων και δεικτών, στην ενιαία τυπολογική και μορφολογική αντιμετώπιση του δομημένου όγκου που θα εξασφάλιζε τη φυσιογνωμία της πόλης, στη συλλογική χρήση εγκαταστάσεων (τηλεθέρμανση, ζεστού νερού, χώρων συγκέντρωσης απορριμμάτων, κ.ά.) με αναρίθμητες βελτιώσεις στο δομημένο περιβάλλον και στην ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Στο παρελθόν, Κυρίες και Κύριοι, ο Σ.Δ. στη χώρα μας ήταν το αποτέλεσμα μαθηματικής πράξης από τον επιτρεπόμενο αριθμό ορόφων και το ποσοστό κάλυψης των οικοδομών. Με το νέο Γ.Ο.Κ., απέκτησε την πολεοδομική του διάσταση και έγινε εργαλείο ρύθμιση του βαθμού εκμετάλλευσης του οικοπέδου, Δυστυχώς, δεν πήρε όμως ακόμα και στον τόπο μας την έννοια του εργαλείου απόδοσης κοινωνικής δικαιοσύνης, που συνεπάγεται μια οποιαδήποτε πολεοδομική επέμβαση στο χώρο. Σωστό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση γίνεται με το ν. 1947/91.

Από την καθημερινή πρακτική, είναι γνωστό, πως με τον καθορισμό του Σ.Δ., το κράτος προσδιορίζει την ωφέλιμη επιφάνεια του κτίσματος που προκύπτει από την ανοικοδόμηση του οικοπέδου. Αυτό μεταφραζόμενο σε χρήμα, σημαίνει πως το κράτος μοιράζει εκατομμύρια στους κατόχους γης των αστικών κέντρων, όταν η ωφέλιμη επιφάνεια του κτίσματος είναι μεγαλύτερη απ' αυτή που έχει ανάγκη ο ιδιοκτήτης για να καλύψει τις στεγαστικές ανάγκες της οικογένειάς του. Μάλιστα, όσο μεγάλος είναι ο Σ.Δ., τόσο μεγαλύτερη η ωφέλιμη επιφάνεια σε τετρ.μ., άρα μεγαλύτερη η αξία του οικοπέδου, επομένως μεγαλύτερο το κέρδος και μεγαλύτερη η κερδοσκοπία. Με άλλα λόγια, το κράτος με μια σφραγίδα και υπογραφή εγκρίνοντας τα λογής-λογής πολεοδομικά σχέδια κάνει μια κατηγορία πολιτών, τους οικοπεδούχους, από τη μια μέρα στην άλλη πλούσιους, χωρίς κανένα αντίκρυσμα και χωρίς καμιά δέσμευση του ιδιοκτήτη για το ύψος αυτό της παροχής.

Αντίθετα, όταν η Τ.Α. χρειάζεται χώρους για την κοινή ωφέλεια (παιδικούς σταθμούς, σχολεία, πάρκα, δρόμους κλπ.) είναι υποχρεωμένη να καταβάλει υπέρογκα ποσά για τις υπερβολικές αξίες των οικοπέδων (οι μεγαλύτερες στα αστικά κέντρα της Δυτ. Ευρώπης σε απόλυτες τιμές), που το ίδιο το κράτος με την σφραγίδα και υπογραφή του τις δημιούργησε¹.

Ο τρόπος αυτός παρέμβασης του κράτους:

- ανατρέπει τα «περί ίσης μεταχείρισης της πολιτείας» ανάμεσα στους κατοίκους της υπαίθρου και των αστικών κέντρων.
- κινεί τους μηχανισμούς υπερβολικής αύξηση των τιμών γης που κάνουν απαγορευτική την απόκτηση κατοικίας από τα χαμηλά και μεσαία εισοδηματικά στρώματα και
- ωθεί στην υπερβολική υπερεκμετάλλευση της αστικής γης, έτσι ώστε, ο Σ.Δ. στις ελληνικές πόλεις να είναι 4-9 φορές μεγαλύτερος από το μέσο παραδεκτό στις βορειοδυτικές ευρωπαϊκές πόλεις. Αυτό υποβαθμίζει πολεοδομικά το περιβάλλον και δημιουργεί απαράδεκτες συνθήκες διαβίωσης και ποιότητας ζωής των κατοίκων στις πόλεις.

¹ Θα πρέπει να σημειωθεί, πως σε όλες τις χώρες της βορειοδυτικής Ευρώπης δεν μπορεί κανείς πολίτης να κτίσει ιδιωτικές πολυόροφες κατοικίες (πολυκατοικίες), όσα εκατομμύρια και αν διαθέτει χωρίς καμιά δέσμευση και χωρίς καμιά υποχρέωση απέναντι στο κράτος και στο κοινωνικό σύνολο.

Δεν έχει απασχολήσει αρκετά κανέναν μέχρι σήμερα, γιατί οι κάτοικοι της ελληνικής υπαίθρου (όπου ο Σ.Δ. είναι χαμηλός και δεν υπάρχει αντιπαροχή) να ανταποκρίνονται από μόνοι τους στις δαπάνες κατοικίας τους, ενώ οι οικοπεδούχοι των μεγαλουπόλεων και των άλλων αστικών κέντρων με την παροχή του κράτους και την αντιπαροχή των εργολάβων να εξασφαλίζουν το πολύτιμο αγαθό της στέγης χωρίς το παραμικρό έξοδο².

Ο παραλογισμός αυτός, που δεν έχει προηγούμενο στον κόσμο, καθιέρωσε την αντίληψη από τον πρώτο μέχρι τον τελευταίο πολίτη στον τόπο μας, πως η απόκτηση οικοπέδου, με οποιοδήποτε τρόπο, η ένταξή του στο σχέδιο πόλεως με όσο το δυνατόν μεγάλο Σ.Δ., ή η διαδοχική αύξηση του Σ.Δ. στα εντός σχεδίου και η ανοικοδόμησή του με το σύστημα της αντιπαροχής του λύνει το πρόβλημα της ζωής του.

Η θεώρηση αυτή προέτρεψε, από το ένα μέρος, στην αυθαίρετη καταπάτηση εκτάσεων του δημοσίου, στην αυθαίρετη οικοπεδοποίηση, στην αυθαίρετη μεταβίβαση, στην αυθαίρετη δόμηση, στις αυθαίρετες αλλοιώσεις του φυσικού περιβάλλοντος, στις πυρκαγιές των δασών και του περιαστικού πρασίνου και από το άλλο, στην κατεδάφιση των παλαιών νεοκλασικών και παραδοσιακών κτισμάτων, στην αχαλίνωτη κερδοσκοπία της γης και βέβαια στην καταστροφή και κακοποίηση του δομημένου περιβάλλοντος και καθιέρωση της πολεοδομικής αναρχίας στον τόπο μας. Είναι χαρακτηριστικό, πως για μερικούς ορόφους κατεδαφίστηκαν τα νεοκλασικά κτίσματα και το ιστορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης και καταστράφηκε μαζί και η ιστορική φυσιογνωμία της πόλης. Θα έλεγε κανείς, πως μέσα σε λίγα χρόνια καταφέραμε και καταστρέψαμε ότι δεν κατάφερε να καταστρέψει ο πόλεμος.

Γι' αυτό είναι ανάγκη να αποκτήσει και στη χώρα μας ο προσδιορισμός του Σ.Δ. το λειτουργικό και κοινωνικό του περιεχόμενο, όπως και στα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να καθορίζεται:

- με βάση τη μελλοντική χρήση γης, σύμφωνα με τις πολεοδομικές μελέτες, αφού, όπως είναι γνωστό, διαφορετικές είναι οι απαιτήσεις του χώρου για τη λειτουργία του όταν πρόκειται για κατοικία και διαφορετικές όταν πρόκειται για εξυπηρετήσεις, επαγγελματική στέγη ή άλλες παραγωγικές δραστηριότητες.

² Εδώ οφείλω να θυμίσω, πως μέχρι την καθιέρωση του Φ.Π.Α. στην Ελλάδα και με τις διαδοχικές αναβολές για την εφαρμογή του στις οικοδομές η αντιπαροχή στη χώρα μας ποτέ μέχρι σήμερα δε φορολογήθηκε.

■ με βάση την κοινωνική του διάσταση και να γίνει εργαλείο απόδοσης κοινωνικής δικαιοσύνης, έτσι ώστε, το μέρος του που είναι πάνω από τις στεγαστικές ανάγκες (οικιστικές και επαγγελματικές) των ιδιωτών γης να αποδίδεται στην Τοπική Αυτοδιοίκηση για κοινωφελείς σκοπούς. Αυτό σημαίνει, πως η υπεραξία που αποκτά το οικόπεδο, ύστερα από τον καθορισμό της χρήσης και του Σ.Δ. από το κράτος, να μην την καρπούται εξ' ολοκλήρου ο οικοπεδούχος, αλλά με την αφαίρεση των στεγαστικών του αναγκών να μεταβιβάζεται στο Δήμο ή στην Κοινότητα για ουσιαστικές ρυθμίσεις και παρεμβάσεις στη βελτίωση και αναβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος, στην παροχή αξιοπρεπούς στέγης σε οικονομικά ασθενέστερους δημότες και γενικότερα στην άσκηση μιας ευέλικτης στεγαστικής πολιτικής του Δήμου για τους δημότες του.

Στην αρχή του αιώνα μας ο Zille στο Βερολίνο και αργότερα στη δεκαετία του 1960 ο Le Corbusie, έχουν εκφράσει επανειλημμένα την αντίθεσή τους για την άναρχη δόμηση και άναρχη πολεοδομική επέμβαση στο χώρο, τονίζοντας με έμφαση, «πως δεν σκοτώνουν μόνον τα όπλα ανθρώπους, αλλά και μια κακή και ανθυγιεινή κατοικία-διαμέρισμα είναι σε θέση να σκοτώσει άνθρωπο». Και αυτό, αγαπητοί συνάδελφοι, το κάνουμε εμείς κατά κανόνα καθημερινά στον τόπο μας με τους υπερβολικούς Σ.Δ. και τα ξεπερασμένα οικοδομικά συστήματα στις πόλεις μας.

Ο χώρος έχει τους κανόνες λειτουργίας του και εκδικείται όταν κακοποιηθεί με τον α ή β τρόπο από τον άνθρωπο. Αυτό σημαίνει πως ο κορεσμός του χώρου (η λεγόμενη φέρουσα ικανότητα του χώρου) πρέπει να γίνεται σεβαστός και να μην φορτώνεται ακόμα περισσότερο με δραστηριότητες και εγκαταστάσεις. Έτσι μόνον μπορεί να υπάρξει συμβίωση δραστηριοτήτων χωρίς αξεπέραστα περιβαλλοντικά προβλήματα.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να εκφράσω την αίσθηση, πως η πολιτική ωριμότητα μιας κοινωνίας μετριέται από την ικανότητά της να εξετάζει τα πράγματα μακροπρόθεσμα. Η πόλη δεν μπορεί να σωθεί μόνο με κανονιστικές ρυθμίσεις, διατάγματα ή με χρήματα. Η βελτίωσή της απαιτεί πρώτα απ' όλα ευρεία κατανόηση των βαθύτερων αιτιών των προβλημάτων της για να διαμορφωθεί η βάση της συναίνεσης που θα επιτρέψει σε δημοτικό και κρατικό επίπεδο δράση για ένα κοινό στόχο:

την αναβάθμιση του ρόλου της και τη συμβολή της στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων που ζουν και δραστηριοποιούνται μέσα σ' αυτήν.

Πιστεύω πως έχουμε χρέος όλοι μας, πολιτικές ηγεσίες, φορείς, αλλά πολύ περισσότερο ο τεχνικός κόσμος, να συμβάλλουμε σε κάθε προσπάθεια που θα στόχευε στην απάλιψη των παραγόντων που συμβάλλουν στην καταστροφή των ελληνικών πόλεων.

Το κράτος, από τα μεταπολεμικά χρόνια μέχρι σήμερα, «έδωσε και κατέστρεψε» ας το βοηθήσει ο καθένας μας με το δικό του τρόπο «για να πάρει πίσω και να σώσει».

Ας επιδιώξουμε να γίνει κατανοητό στον πολίτη, στον κάθε πολίτη, πως αυτό που συμβαίνει με τις πόλεις μας δεν είναι προς το συμφέρον του, αλλά αντίθετα απεργάζεται την ύπαρξή του.

Σας ευχαριστώ